

FRANSIZCA ÖĞRETMENLİĞİ İZLENCELERİNDE EDEBİYATIN YERİ

THE PLACE OF LITERATURE CLASSES IN FRENCH LANGUAGE TEACHING PROGRAMS

Rifat GÜNDAY¹

ÖZET: Eğitim fakültelerinin 2547 sayılı yasa ile kurulduğu 1982 yılından bu yana öğretmen yetiştirme izlencelerinin zamanla değiştiği görülmektedir. Ancak, genelde yabancı dil öğretmeni, özelde ise Fransızca öğretmeni yetiştirme izlencelerinde edebiyat içerikli derslere her zaman yer verildiği görülmektedir. Bununla birlikte söz konusu derslerin sayısı, isimleri, içerikleri ve inceleme yaklaşımları değişik dönemlerde farklılıklar göstermektedir. Bu çalışmada eğitim fakültelerinde ilk olarak 1982'de uygulanan, 1998 ve 2006 yılında değişikliğe gidilen Fransızca öğretmenliği izlencelerinde edebiyat derslerinin yeri ele alınarak yabancı dil sınıfında edebiyat konusu irdelenmiştir. Hem yabancı dil öğretimindeki başarıyı artırmaya ve hem de öğretmen adaylarının kültürel yönden gelişimlerine katkıda bulunan edebiyat derslerine 2006 Fransızca öğretmenliği izlencesinde yeterince yer verilmediği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: eğitim, edebiyat, yabancı dil öğretimi

ABSTRACT: The curriculum of teacher training programs has changed several times since 1982 when the management of the educational faculties has been left to YÖK. The curriculum has also covered core classes of literature in foreign language programs. However, core classes in literature have not remained static; they have rather changed in content, number, title and approach in teaching and analysis. In this study the place of literature classes in French Language Department Programs, the subsequent changes and the results done in 1982, 1998 and 2006 are dealt with. We have come to the conclusion that the number of literature classes is lowered in the curriculum accredited in 2006.

Key Words: education, literature, foreign language teaching

GİRİŞ

Edebiyat ile dilin birbirini tamamlayan bir bütün olduğu düşünülürse, yabancı dil öğretmeni yetiştirme izlencelerinde edebiyata; edebi metin incelemelerine ve edebiyat öğretimine yer verilmesinin kaçınılmaz olduğu görülmektedir. Dil-kültür ilişkisi bağlamında edebiyat dersleri, yabancı dil öğretmenliği izlencelerinin bir parçasıdır. Eğitim fakültelerinin kuruluşundan bu yana uygulanan bütün Fransızca öğretmenliği izlencelerinde edebiyat yer almaktadır. Ancak bazı izlencelerde daha çok, bazılarında ise daha az oranda olduğu gibi, bazı izlencelerde dersler edebiyat üzerine bilginin aktarımı ağırlıklı sürdürülürken bazılarında edebi metin incelenmesi ve öğretimi yaklaşımının benimsendiği görülmektedir.

1982'deki ilk izlençe incelediğinde, 2. 3. ve 4. sınıfların her yarıyılında *Fransız Edebiyatı Tarihi* dersinin okutulduğu, ayrıca 3 ile 4. sınıfın her yarıyılında *Fransız Edebiyatından Seçmeler* adı altında ikinci bir edebiyat dersinin verildiği görülmektedir. 1998 izlencesinde ise 2. sınıfın her iki yarıyılında *Fransız Edebiyatına Giriş*, 3. sınıf 5. yarıyılında *Kısa Öykü İnceleme ve Öğretimi*, 6. yarıyılında *Roman İnceleme ve Öğretimi*, 4. sınıf 7.yarıyılında

Drama (oyun) İnceleme ve Öğretimi, 8. yarıyılıda *Şiir İnceleme ve Öğretimi* adı altında edebiyat dersleri bulunmaktadır. 2006 yılında uygulamaya konan izlencede 2. sınıf 3. ve 4. yarıyılıda *Fransız Edebiyatı*, 3. sınıf 5. yarıyılıda *Deneme-Eleştiri Çözümlemesi*, 3. sınıf 6. yarıyılıda *Roman - Öykü Çözümlemesi* dersi yer almaktadır. 1982, 1998 ve 2006'da uygulamaya konan izlenceleri incelediğimizde edebiyat derslerin dağılımı açısından şöyle bir tablo karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 1: Fransızca Öğretmenliği İzlencelerinde Diğer Derslere Oranla Edebiyat Derslerinin Dağılımları

İzlençe	1.Sınıf		2.Sınıf		3.Sınıf		4.Sınıf		Toplam	
	1.y.yıl Diğ-E	2.y.yıl Diğ-E	3.y.yıl Diğ-E	4.y.yıl Diğ-E	5.y.yıl Diğ-E	6.y.yıl Diğ-E	7.y.yıl Diğ-E	8.y.yıl Diğ-E	Diğ-E	E %
1982	11 -...	11 -...	13 - 1	14 - 1	12 - 2	12 - 2	12 - 2	12 - 2	97 / 10	10.3
1998	7 -...	7 -...	6 - 1	7 - 1	6 - 1	6 - 1	6 - 1	5 - 1	50 / 6	12
2006	7 -...	7 -...	7 - 1	7 - 1	8 - 1	8 - 1	7 -	7 -...	58 / 4	6.8

Durumu izlencelerdeki genel ders dağılımı açısından değerlendirdiğimizde 1982 izlencesindeki 97 adet dersten 10 tanesi edebiyat dersidir ve tüm derslerin %10.3'nü oluşturmaktadır. 1998 izlencesinde ise 50 dersten 6 tanesi edebiyat dersidir ve tüm derslerin %12'sini oluşturmaktadır. 2006'da uygulamaya konan izlencede 58 dersten 4 tanesi edebiyat dersidir ve tüm derslerin %6.8 ini oluşturmaktadır. Öte yandan 1982'deki ilk izlencede edebiyat tarihi derslerinin içeriğindeki genel yaklaşımın edebiyat tarihinin öğretimi olduğu ve edebiyattan seçme metinler adı altındaki derslerde de herhangi bir ölçüte bağlanmadan öğretim elemanınca seçilen metinlerin incelendiği görülmektedir. 1998 izlencesinde edebiyat dersleri adlarından da anlaşıldığı üzere ikinci sınıfta edebiyata genel bir giriş yapılmakta, daha sonraki her yarıyıl başlıca kurmaca edebi türler olan kısa öykü, roman, şiir ve drama ayrı ayrı, tür özellikleri, metin çözümlemeleri ve yabancı dil sınıfında kullanımlarının öğretimi şeklinde sürdürülmektedir. 1998 izlencesinde edebiyat öğretimi yapısalcı yaklaşıma göre düzenlenmiştir. Söz konusu izlencede, inceleme ve beceri kazanma, anlatımın önüne geçmiştir. Öğrenciden beklenen asıl hedef ise, değişik edebi türde metinlerin yabancı dil öğretimi kapsamında nasıl kullanılabilceğinin öğretilmesidir. Bu bağlamda zaman zaman çözümlenen metinlerden hareketle öğrencilerin metin üretme çalışmalarına da yer verilebilmektedir. 2006'daki izlencede 2. sınıfta yine edebiyat dersi genel bir adla *Fransız Edebiyatı* olarak tanımlanmıştır. Bu dersin adlandırılmasından sadece edebiyat tarihini değil, daha geniş bir çerçevede tür ve eleştiri gibi boyutları da içerdiğini söyleyebiliriz. Nasıl 1998 izlencesi edebi kurmaca türlerin ayrı ayrı öğretimine yer vermekle 1982 izlencesinin çok ilerisine geçtiyse, 2006 izlencesi de edebiyat dersleriyle ilgili kurmaca olmayan edebi türlere de *Deneme-Eleştiri Çözümlemesi* adı altında yer vererek Fransızca öğretmenliği izlencelerinde okutulan edebiyat derslerine yeni bir boyut daha kazandırmıştır. 3.sınıf 6. yarıyılıda ise anlatmaya dayalı iki farklı kurmaca tür *Roman-Öykü Çözümlemesi* adı altında tek ders olarak verilmiştir. Yeni izlencede de edebiyat öğretimi yapısalcı bir yaklaşım çerçevesinde ele alınmaktadır diyebiliriz. Fakat burada metinlerin çözümleme boyutuna yer verilip, öğretim boyutuna yer verilmediği için, edebi metinlerin yabancı dil dersinde nasıl kullanılacağı ve metin üretimine dayalı beceri kazandırılmasına yönelik bir etkinlik söz konusu değildir. Fransızca öğretmenliği izlencelerinde edebiyat öğretimi bağlamında en iyi yapılandırmanın 1998 izlencesinde olduğu görülmektedir.

Hiç kuşkusuz, yabancı dil öğretimi kapsamında alan dersleri en geniş yeri kapsamalıdır. Alan dersleri öğrencilere hem bilgi hem de beceri kazandırmaya yönelik olmalıdır. Bunlar arasında edebiyat dersleri de önemli bir yere sahiptir. 2006 izlencesindeki alan derslerini; alan bilgisi, alan öğretimi ve edebiyat içerikli dersler olarak üç gruba ayırabiliriz.

Tablo 2: 2006 İzlencesinde Alan Dersleri İçerisinde Edebiyatın Oranı

Yarıyılar	Toplam Dersler	Alan Kodlu Drs	Alan Bilgisi Drs	Alan Öğretimi Drs	Edebiyat Drs	Alan Drs. İçer. E.-%
1. Y. Yıl	7	5	5	-	-	-
2. Y. Yıl	7	4	4	-	-	-
3. Y. Yıl	7	5	3	1	1	20
4. Y. Yıl	7	5	2	2	1	20
5. Y. Yıl	8	4	2	1	1	25
6. Y. Yıl	8	5	3	1	1	20
7. Y. Yıl	7	3	2	-	-	-
8. Y. Yıl	7	2	1	1	-	-

Belirtmek gerekir ki 5., 6., ve 7. yarıyıldaki alan bilgisi derslerinin birer tanesi ikinci yabancı dil dersidir. 2. ve 3. sınıf alan kodlu dersler içerisinde edebiyata ayrılan yer ortalama % 20'dir. Bu oldukça makul bir orandır. Ancak özellikle 4. sınıfta gerek 7. ve gerekse 8. yarıyıldaki alan derslerine ayrılan yer, genel toplam ders sayısı içerisinde yetersiz bir orandadır. 7. yarıyıldaki 3 alan dersi yer almakta ve bunlardan bir tanesi 2. yabancı dil dersidir. Genel kültüre 2 ve meslek bilgisi dersine 2 ders ayrılmıştır. 2. yabancı dil dersini genel kültür dersi olarak düşünersek; alana yönelik 2, genel kültüre yönelik ise 3 ders karşımıza çıkmaktadır. 2006 yılında uygulamaya konan izlencede 4. sınıfta doğrudan konan bir edebiyat dersi yer almamaktadır, ancak 3 adet seçmeli alan dersi bulunmaktadır, bölümler öğretim elemanı kadrolarına göre bu seçmeli dersleri kendileri seçebilmektedirler. Örneğin Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fransızca Öğretmenliği İzlencesinde bu seçmeli derslerden bir tanesi *Şiir Dili ve Çeviri* dersi olarak konulmuştur. Ancak bu ders şiir öğretiminden daha çok adından da anlaşılacağı üzere çeviri boyutu ön planda olan bir alan bilgisi dersidir.

2006 yılında uygulamaya konan izlencedeki 58 dersten 33 tanesi, yaklaşık %54.8'i alan ve alan öğretimine ayrılmıştır. Ancak alan dersinin 3 tanesi 2. yabancı dil dersidir, bunu çıkardığımızda alan derslerine ayrılan oran % 51.7'dir. Derslerin 12 tanesi öğretmenlik meslek bilgisi derslerine ayrılmıştır, bu da yaklaşık % 20.6'dır. İzlencede geriye kalan 13 ders de genel kültür derslerine ayrılmıştır ve oranı %22.4'dür. Aslında 2. yabancı dil derslerinin genel kültür kapsamında verilmesi daha uygundur. Bu durumda genel kültür dersleri 16'ya, oranları ise %27.5'e ulaşmaktadır. 2006 izlencesinde genel kültür derslerine ayrılan oran oldukça yüksektir. Dolayısıyla son sınıftaki 2 genel kültür dersinin alan dersine kaydırılması ve 7. ve 8. yarıyıldaki birer dersin edebiyat içerikli olması daha yararlı olacaktır. Böyle bir düzenleme, öğrencilerin alan bilgi ve becerilerinin artmasına katkıda bulunacaktır. İzlencede edebiyat derslerine, alan dersleri kapsamında yer verildiği zaman, alan derslerine ayrılan oranın %60'ın altına inmemesi başarılı yabancı dil öğretmeni yetiştirme hedefine ulaşmak için önemlidir.

Yabancı dili edebiyat ya da edebi metinler aracılığı ile öğretmek/öğrenmek, her dönem tartışma konusu olmuş, fakat yabancı dil öğretiminde edebi metinlerin yeri zaman zaman azalır

çoğalsa da, hiçbir zaman yok sayılamamıştır. Edebi dili, ayrıcalıklı bir şey gibi değerlendirip bir kenara bırakmak yerine, herkesin kullandığı dilin özel bir şekli olarak kabul edip önemle üzerinde durmak daha yararlı bir yaklaşımdır (Bally, 1952:61-62). Yabancı dil öğretimi bölümlerinde edebiyata yer verilmesi, sadece kültürel boyutuyla değil, aynı zamanda, dil öğretimi boyutuyla da öne çıkmaktadır (Adam,1991:5-7; Besse,1989:7; Papo & Bourgain,1989:8). Edebi bir metin erek dilin edinimi, farklı kullanım şekilleri ve mükemmelleştirilmesi için iyi bir araçtır.

İzlenceler hazırlanırken öğretbilimin şu temel sorularına yanıt aranmalıdır: a) Niçin öğretilmeli? b) Neler öğretilmeli? c) Ne zaman ve ne kadar sürede öğretilmeli? d) Nasıl öğretilmeli? (Cornu & Vergnioux,1992:41; Yavuz,2001:28; Demirel, 2002:29; Demir, 2005:130). Bir eğitim izlençe içeriği ile varılmak istenen nihai hedefin iyi örtüşmesi gerekmektedir (Bilen,1999:19, Minder,1996:20). Öğrenim stratejileri çerçevesinde, herhangi bir alanla ilgili planlama yaparken, öğrencilere ne tür beceri ve yeterliliklerin kazandırılmak istendiği dikkate alınarak izlençe hazırlanmak durumundadır (Cyr,1996:141). İzlençe içeriğinin hazırlanması, nitelikli öğretmen yetiştirmedeki en önemli etkenlerin başında gelmektedir. Zira hedef ne kadar net olarak belirlense de, bu hedefleri gerçekleştirmekte araç konumunda olan izlençeye konacak dersler iyi seçilmez ve düzenlemesi iyi yapılandırılmaz ise, hedeflerin iyi belirlenmesi pek bir anlam taşımaz (Sönmez, 2001:200).

Bu çalışmada eğitim fakültelerinin kuruluşundan bu yana 3 kez değişen Fransızca öğretmeni yetiştirme izlencelerinde yer verilen edebiyat dersleri irdelenerek, yabancı dil öğretmeni yetiştirme izlencelerinde edebiyatın yeri ne olmalıdır sorusuna yanıt bulunmaya çalışılmıştır.

YÖNTEM

Araştırmada, 1982, 1998 ve 2006 yıllarında yapılandırılan Fransızca Öğretmenliği İzlenceleri'nde yer alan edebiyat dersleri üzerine yabancı dil eğitimi bölümü öğretim elemanları ve öğrencilerinin görüşleri saptanmaya çalışılmıştır. Bu amaçla, ilk iki izlençede İngilizce, Almanca ve Fransızca Öğretmenliklerinde aynı derslerin bir paket olarak okutulduğu ve 2006'da uygulamaya konan yeni izlençede her anabilim dalının ayrı bir izlencesi olmakla birlikte bir çok dersin aynı olduğu gerçeğinden hareketle, Eğitim Fakültesi Yabancı Dil Eğitimi Bölümünde görev yapan öğretim elemanları, 1998 izlencesine göre öğretimini sürdüren 4. sınıf öğrencileri ve 2006 izlencesine göre öğretim gören 3. sınıf öğrencilerinin bakış açılarından, Fransızca öğretmenliği izlencelerinde edebiyatın yeri ve yabancı dil öğretimine katkısını tespit etmek için bir anket uygulanmıştır.

Örneklem

Araştırmanın örneklemini, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü Fransızca, İngilizce ve Almanca Öğretmenliği Anabilim Dallarında görev yapan öğretim elemanları ile 3. ve 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. 24 öğretim elemanı, 160 öğrenci olmak üzere toplam 184 kişiyi kapsamaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler, anket yoluyla, yabancı diller eğitimi bölümü öğretim elemanları ile 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin görüşlerinden elde edilmiştir. Yeni bir düzenleme önermeden önce, uzun yıllar Eğitim Fakültelerinde hizmet öncesi öğretmen yetiştiren öğretim elemanlarının ve farklı iki izleneye göre öğrenimlerini sürdüren 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin görüşleri, sorunların uygulama boyutunda tespiti açısından etkin olmuştur. Hazırladığımız anket sorularından 17 tanesi kapalı, 3 tanesi ise açık uçludur ve grupların üç izleneye üzerindeki görüşlerini ve önerilerini içermektedir. Ayrıca konuyla ilgili literatür taraması yapılmış ve konunun kuramsal boyutuna da değinilmiştir.

Verilerin Çözümlemesi

Anket sorularına verilen yanıtlardan elde edilen verilerin çözümlenmesinde adayların kapalı uçlu sorulara verdikleri yanıtların frekans ve yüzdeleri hesaplanmıştır. Açık uçlu soruların değerlendirilmesinde ise, birçok adayın ifade ettiği ve önemli bulunan öneriler dikkate alınmıştır.

BULGULAR

Çalışma kapsamında geliştirilen anketin uygulanması sonucu öğretim elemanları ve öğrencilerin görüşleri belirlenmiş ve bulgular ayrıntılı bir şekilde çözümlenerek yorumlanmıştır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerden anketin 1. sorusunda 1998, 2. sorusunda 2006 izlencesindeki edebiyat derslerini değerlendirmeleri istenmiştir. Öğrenciler arasında 1982 izlencesine göre öğrenim gören öğrenci bulunmadığı için, aynı soruyu 1982 izlencesi üzerine yöneltmedik.

Tablo 3: 1998, 2006 İzlencelerindeki Edebiyat Derslerinin Yeterliliğine İlişkin Öğretim Elemanı ve Öğrenci Görüşleri

İzlenceler	Öğretim elemanları				Öğrenciler			
	1998		2006		1998		2006	
Frekans ve yüzde değerleri	F	%	F	%	F	%	F	%
Yeterli	8	33.3	5	20.8	35	21.8	36	22.5
Kısmen yeterli	12	50	9	37.5	51	31.8	62	38.7
Yetersiz-yeni dersler eklenmeli	1	4.1	8	33.3	32	20	40	25
Bir kısmı gereksiz	3	12.5	2	8.3	42	26.2	22	13.7

Tablo 3'e bakıldığında öğretim elemanlarının %33.3'ü 1998 izlencesindeki edebiyat derslerini yeterli bulurken, %50'si de kısmen yeterli bulmaktadır. Bir kısım edebiyat derslerini gereksiz bulan öğretim elemanlarının oranı ise sadece %12.5'tir. Öğrencilere gelince, 1998 izlencesini %21.8'i yeterli, % 31.8'i kısmen yeterli bulmaktadır, bu sonuçlar öğrencilerin de

yarıdan fazlasının 1998 izlencesini edebiyata ayrılan dersler açısından yeterli bulduklarını göstermektedir. Bir kısım edebiyat dersini gereksiz gören öğrenci sayısı ise %26.2'dir. Oranların farklı çıkmasının nedeni, diğer sorulara verilen yanıtlardan da hareketle 1998 izlencesindeki *Şiir İnceleme ve Öğretimi* dersini öğrencilerin az tercih etmesine bağlanabilir. 1998 izlencesiyle ilgili asıl ilginç sonuç; öğretim elemanlarının sadece %4.1'i 1998 izlencesini edebiyat dersleri açısından yetersiz görürken, öğrencilerin %20'si yetersiz bulmaktadır. 2006 izlencesini edebiyat dersleri açısından öğretim elemanlarının %20.8'i yeterli, %37.5'i kısmen yeterli bulmaktadır. Bu oranı 1998 izlencesi yanıtlarıyla karşılaştırdığımızda yeterlilik konusunda oranın oldukça düştüğü, aksine 2006 izlencesindeki edebiyat derslerini yetersiz bulanların oranının ise %4.1' den %33.3'e yükseldiği görülmektedir. Öğrenciler ise 2006 izlencesini %22.5 oranında yeterli, %38.7 kısmen yeterli bulurken, %25 oranında yetersiz bulmaktalar. Öğrencilerin 2006 izlencesini, 1998 izlencesinden daha yeterli görmelerinin nedeni, kurmaca olmayan edebi türlerden *Deneme-Eleştiri Çözümlemesi* dersine yer verilmesine dayandırılabilir.

3., 4., 5., 6. ve 7. sorularda 1998 izlencesinde yer alan her edebiyat dersinin *Fransız (İngiliz, Alman) Edebiyatına Giriş I ve II, Kısa Öykü İnceleme ve Öğretimi, Roman İnceleme ve Öğretimi, Drama (Oyun) İnceleme ve Öğretimi, Şiir İnceleme ve Öğretimi* yararlılığı üzerine ayrı ayrı sorular yöneltilmiştir, seçenekler tablo 4 ve 5'de görüldüğü gibi derecelendirilmiştir;

Tablo 4: 1998 İzlencesindeki Edebiyat Derslerinin Yararlılığına İlişkin Öğretim Elemanlarının Görüşleri

	Çok yararlı		Yararlı		Kısmen yararlı		Az yararlı		Yararsız	
Frekans - %	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Fransız Ed.Giriş	8	33.3	10	41.6	5	20.8	1	4.1	-	-
Kısa Öykü İn. ve Öğ.	10	41.6	10	41.6	1	4.1	3	12.5	-	-
Roman İnc. ve Öğr.	8	33.3	11	45.8	3	12.5	2	8.3	-	-
Drama İnc. ve Öğr.	8	33.3	13	54.1	1	4.1	2	8.3	-	-
Şiir İnc. ve Öğr.	6	25	12	50	3	12.5	3	12.5	-	-

Tablo 5: 1998 İzlencesindeki Edebiyat Derslerinin Yararlılığına İlişkin Öğrencilerin Görüşleri

	Çok yararlı		Yararlı		Kısmen yararlı		Az yararlı		Yararsız	
Frekans - %	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Fransız Ed.Giriş	29	18.1	54	33.7	44	27.5	27	16.8	6	3.7
Kısa Öykü İn. ve Öğ.	24	15	80	50	39	24.3	14	8.7	3	1.8
Roman İnc. ve Öğr.	28	17.5	74	46.2	44	27.5	13	8.1	1	0.6
Drama İnc. ve Öğr.	32	20	63	39.3	44	27.5	15	9.3	6	3.7
Şiir İnc. ve Öğr.	25	15.6	57	35.6	41	25.6	18	11.2	19	11.8

Fransız Edebiyatına Giriş dersini öğretim elemanlarının %73.9'u, öğrencilerin de %51.8'i çok yararlı ve yararlı bulmaktadır. Yine öğretim elemanlarının %20.8'i, öğrencilerin %27.5'i bu dersi kısmen yararlı bulurken, az yararlı bulan öğretim elemanları %4.1, öğrenciler ise %16.8'dir. Söz konusu dersi hiçbir öğretim elemanı yararsız bulmazken, öğrencilerin sadece %3.7'si yararsız bulmaktadır. Öğretim elemanlarının hepsi 1998 izlencesinde yer alan diğer edebiyat derslerini de %75-80 oranında çok yararlı ve yararlı bulmaktadır. Öğretim elemanları

tarafından yararlılık oranı en düşük bulunan ders *Şiir İnceleme ve Öğretimi*'dir, ancak bunu bile %75 oranında yararlı bulmaktadırlar. Öğrenciler de %60 oranında söz konusu dersleri çok yararlı ve yararlı bulmaktadır. Bu oran sadece *Şiir İnceleme ve Öğretimi* dersinde %51.2'dir. Her iki grubun görüşleri paralellik göstermektedir. Tablo 4 ve 5'den çıkan genel sonuç öğretim elemanlarının tamamı, öğrencilerin %96'dan fazlası *Şiir İnceleme ve Öğretimi* dersi dışında 1998 izlencesindeki edebiyat derslerini yararlı bulmaktadırlar.

8. 2006'dan itibaren uygulamaya konan yeni Fransızca Öğretmenliği İzlencesinde 2. sınıfa Fransız (İngiliz, Alman) Edebiyatına Giriş I ve II derslerinin yerine Fransız Edebiyatı I ve II dersleri konulmuştur. Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz.

a) İkisi de aynı şey Öğretim elemanı: 13 Öğrenci: 74

b) Eski izlencede sadece edebiyata giriş söz konusu iken yeni izlencede edebiyat tarihi ön planda ve daha geniş çerçeveyi kapsamakta Öğretim elemanı: 11 Öğrenci : 86

Öğretim elemanları ve öğrenciler, 1998 izlencesindeki Fransız Edebiyatına Giriş dersi ile 2006 izlencesindeki Fransız Edebiyatı dersini pek farklı içerikte bulmamaktalar.

9. 3. sınıf 3.y.yıldaki Kısa Öykü İnceleme ve Öğretimi dersinin yerine yeni izlencede Deneme – Eleştiri Çözümlemesi dersi konulmuştur. Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz.

a) Daha yararlı b) Fikrim yok c) Bilgilendirici edebi türlerin çözümlenmesi

olmalı

Öğretim elemanı: 6 1 17
Öğrenci : 76 22 62

2006 izlencesine konan Deneme – Eleştiri Çözümlemesi dersini bu adıyla öğretim elemanlarının %25'i yararlı bulurken, öğrencilerin % 47.5'i yararlı bulmaktadır. Öğretim elemanlarının %70.8'i, öğrencilerin ise %38.7'si bu dersin adının Bilgilendirici (Kurmaca olmayan) Edebi Türlerin Çözümlenmesi şeklinde olmasını uygun bulmaktadır.

10. yeni izlencede 3. sınıf 4.y. yılda Roman-Öykü Çözümlemesi dersinin birlikte tek ders adı altında konulmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

a) Çok yararlı b) Yararlı c) Kısmen yararlı d) Az yararlı e) Yararsız

Öğretim elemanı: 6 10 6 2 -
Öğrenci : 17 74 51 14 2

Öğretim elemanlarının hiç birisi 1998 izlencesindeki Öykü İnceleme ve Öğretimi ve Roman İnceleme ve Öğretimi derslerinin 2006 izlencesinde Roman-Öykü Çözümlemesi adı altında tek ders olarak birleştirilmesini yararsız bulmazken, öğrencilerin sadece %1.2'si bunu yararsız bulmaktadır.

11. Son sınıfta 3 tane alan seçmeli ders bulunmaktadır. 1. yarıyıl 1, 2. yarıyıl 2. Sizce bu derslerden kaç tanesi edebiyat dersi olmalıdır?

a) 2 tanesi b) 1 tanesi c) Hiçbiri

Öğretim elemanı: 6 15 3
Öğrenci : 16 112 32

Öğretim elemanlarının %62.5'i, öğrencilerin %70'i 2006 izlencesindeki 3 seçmeli alan dersinden bir tanesinin edebiyat dersi olmasını uygun görmektedir.

12. Bu derslerden biri veya ikisi edebiyat dersi olacaksa sizce hangi dersler olmalı?

	a) Drama Çözümlemesi	b) Şiir Çözümlemesi	c) Drama-Şiir Çözümlemesi	d) Her ikisi
Öğretim elemanı:	8	3	7	6
Öğrenci :	64	28	40	28

Seçmeli alan derslerinden birisi edebiyat dersi olacaksa öğretim elemanlarının %33.3'ü, öğrencilerin %40'ı en çok bu dersin *Drama Çözümlemesi* olması yönünde tercihte bulunmuşlardır.

13. Size göre yabancı dil öğretmeni yetiştirme izlencelerinde edebiyat içerikli derslere yer verilmeli mi?

	a) Mutlaka verilmeli	b) Kısmen verilmeli	c) Gereksiz
Öğretim elemanı:	18	6	-
Öğrenci :	70	78	12

Öğretim elemanlarının %75'i, öğrencilerin %43.7'si yabancı dil öğretmenliği izlencelerinde edebiyat derslerine mutlaka yer verilmeli derken, öğretim elemanlarının %25'i, öğrencilerin %48.7'si kısmen verilmeli demekteler. Hiçbir öğretim elemanı edebiyat derslerini gereksiz bulmazken, öğrencilerin sadece %7.5'i bu dersleri gereksiz bulmaktadır.

14. 1998'deki izlencede yer alan edebiyat dersleri sadece metinlerin incelenmesini değil, aynı zamanda öğretimini de içermektedir. 2006 izlencesi edebi metinlerin çözümlenmesini öngörmektedir. 1982'deki izlençe ise edebiyat tarihi öğretimi ve çeşitli seçme metinlerin incelemesini içermektedir. Edebiyatın yabancı dil öğretimine katkısı açısından sizce hangi izlençe yaklaşımı daha yararlıdır?

	a) 1982 izlencesi	b) 1998 izlencesi	c) 2006 izlencesi
Öğretim elemanı:	1	16	6
Öğrenci :	17	60	83

Bu soruya verilen yanıtlarda öğretim elemanı grubu ile öğrenci grubunun tercihlerinin farklı olduğu görülmektedir. Öğretim elemanlarının %66.6'sı, 1998 yılı Fransızca öğretmenliği izlencesini edebiyatın yabancı dil öğretimine katkısı açısından daha yararlı bir yaklaşım olarak düşünürken, öğrencilerin %51.8'i 2006 izlencesindeki yaklaşımı daha yararlı bulmaktadır. Her iki örneklem grubunun da 1982 izlencesini pek yararlı bulmadıkları anlaşılmaktadır.

15. Size göre, yabancı dil öğretmeni yetiştirme izlencelerinde edebiyat derslerine yer verilmesi hangi açılardan yararlıdır? Birden çok seçeneği işaretleyebilirsiniz.

- a) Edebi metinler, öğrencilerin genel kültürünü artırır.
b) Dil, kültür ürünü olduğuna göre, edebi metinler birer kültür hazinesi olarak öğrencilerin erek dili öğrenmelerine olumlu katkı sağlar.
c) Öğrencilerin yabancı dilde okuma alışkanlığı kazanmasına ve okuma becerilerinin artmasına yardımcı olur.
d) İyi tümce kuruluşları ve yazma becerileri açısından yarar sağlar.
e) Öğrencilerin sözcük dağarcığının gelişmesine, sözcüklerin temel ve yan anlamlarının öğrenilmesine katkı sağlar.

	a)	b)	c)	d)	e)
Öğretim elemanı:	12	18	20	8	14
Öğrenci :	94	103	56	50	66

Öğretim elemanları %83.3'lük oranla, edebiyat derslerinin en çok "öğrencilerin yabancı dilde okuma alışkanlığı kazanmasına ve okuma becerilerinin artmasına yardımcı olur"

görüştüğüdeyken, öğrenciler %64.3'lük oranla en çok “dil, kültür ürünü olduğuna göre, edebi metinler birer kültür hazinesi olarak öğrencilerin erek dili öğrenmelerine olumlu katkı sağlar” seçeneğini tercih etmişlerdir.

16. Size göre edebi metinler yabancı dil öğretmenliği izlencelerinde birer araç olarak mı değerlendirilmeli yoksa aynı zamanda dil öğretimi çerçevesinde edebiyat öğretimine de yer verilmeli mi?

- a) Edebi metinler sadece araç olarak değerlendirilmeli
b) Dil öğretimi çerçevesinde edebiyat öğretimine de yer verilmeli
c) İkisi de gereksiz

	a)	b)	c)
Öğretim elemanı:	9	15	-
Öğrenci :	50	92	18

Öğretim elemanlarının %62.5'i, öğrencilerin 57.5'i dil öğretimi çerçevesinde edebiyat öğretimine de yer verilmesi gerektiği düşüncesindedirler. Öğretim elemanlarının %37.5'i, öğrencilerin de %31.2'si edebi metinleri bir araç olarak görmektedir.

17. Size göre yabancı dil öğretmeni yetiştirme izlencelerinde, alan öğretimi kapsamında edebiyata ayrılan oran yüzde kaç olmalı?

	a) %12,5 ve üstü	b) % 10	c) % 7,5	d) % 5	e) % 0
Öğretim elemanı:	6	15	3	-	-
Öğrenci :	29	63	32	30	6

Öğretim elemanlarının % 62.5'i, öğrencilerin de %39.3'ü yabancı dil izlencelerinde edebiyata ayrılan oranın %10 oranında olmasını uygun bulmaktadır. Öğretim elemanlarının %25'i, öğrencilerin de %18.1'i bu oranın %12.5 ve üstü olması yönünde görüş bildirirken, öğretim elemanlarının hiç birisi bu oranın %7.5'in altında olmasını uygun görmemektedir.

Anket gruplarına yönelttiğimiz son 3 soruda, onlardan önerilerini yazmalarını istedik.

18. 2006'ı izlencelerine edebiyatla ilgili ilave edilmesini önereceğiniz dersler varsa yazınız.

2006 izlencesine edebiyatla ilgili ilave dersler konusunda öğretim elemanlarının önerileri; 1998 izlencesindeki edebiyat derslerinin dağılımının çok daha uygun olduğu, kısa öykü, roman, drama ve şiir türlerinin ayrı dönemlerde bağımsız ders olarak okutulması yönündeyken, ayrıca karşılaştırmalı edebiyat, çocuk edebiyatı gibi derslere de yer verilmesi şeklindedir. Öğrenciler ise uygulamalı dramaya mutlaka yer verilmesini istemektedirler.

19. 2006'ı izlencesindeki edebiyatla ilgili derslerden çıkartılmasını istedikleriniz varsa yazınız.

2006 izlencesindeki edebiyat derslerinden hiçbirinin izlenceden çıkartılması istenmemektedir.

20. Önerileriniz var ise yazınız.

Yabancı dil izlencelerinde edebiyatla ilgili öğretim elemanların önerileri özetle; eğitim-öğretim-öğrenim etkinlikleri bir bütün olduğu, her etkinliğin bir diğerini tamamladığı, öncelikle bu dersleri veren öğreticilerin alan uzmanı olmaları, amaca yönelik olarak kendi alanlarında işbirliği ve eşgüdüm kurmaları, neyin-nasıl yapılacağına ilişkin görüş alış-verişinde bulunmaları gerektiği şeklindedir. Öğrencilerin önerilerine gelince şu şekilde sıralanabilir: 1) Öğretim elemanları ders hakkında öğrenciye ön bilgi vermeli ve ders işlenişi birlikte uygulamaya konmalıdır. 2) Edebiyat konuları biraz daha seviyeye uygun ve anlaşılır olarak işlenmelidir. 3) Kültürel olarak daha çok önem verilmeli. 4) Türler üzerine bilgi, edebiyat tarihi ve metin

çözümlemeleri bir bütünlük içerisinde sürdürülmeli. 5) Edebiyat derslerinde sadece edebi metin incelemelerine yer verilmemeli, üretime yönelik bir şeyler de olmalı. Bu nedenle edebiyat, öğrencilerin aktif olduğu bir ders olursa yararlı olur. 6) Karşılaştırmalı edebiyat, çocuk edebiyatı, Türk edebiyatı gibi tüm yabancı dil bölümlerine yönelik ortak seçmeli derslerimiz olmalı. 7) Sadece şairlerin ve dönemlerinin özelliklerini öğrenmek bence yetersiz, en azından o dönemin sanatçılarının eserlerini de daha iyi incelemek lazım. 8) Edebiyat öğretiminde daha çok modern edebiyatın tercih edilmesi, hem öğrencilerin dikkatini çekecektir, hem de güncel yaşama yakın olacaktır. 9) Adı kısa öykü inceleme ve öğretimi vb olan derslerin öğretim kısmı atlanıyor. Biz öğrencilere kısa öyküyü nasıl öğretebiliriz, nasıl sevdirebiliriz bilmiyoruz. Edebi metinleri yabancı dil dersinde nasıl kullanabileceğimiz öğretilmeli.

Örneklem grupları, edebiyat dersleri ve edebi metinlerin yabancı dil öğretimi/öğrenimi çerçevesinde önemli bir yer tuttuğu görüşünde birleşmektedirler.

TARTIŞMA

Edebiyatın Önemi

Dilin, düşüncenin, insanlığın, düşlem gücünün ve yaratıcılığın oluşumu bağlamında edebiyatın incelenmesi kaçınılmaz gözükmektedir (Bajomée, 1995:20). Kendisiyle yapılan bir söyleşide Todorov şöyle yorumlamaktadır edebiyatı: “Edebiyat da resim gibi düşünce işidir. Edebiyat düşünce hareketinden ayrı düşünülemez. Bu, edebiyat sadece düşünceden ibarettir anlamına gelmez. Edebiyat tek bir şeye indirgenemeyecek kadar zengin içeriklere sahiptir.” (Houdart-Merot & Verrier, 2000:12). Dolayısıyla yabancı dil sınıfında edebiyat derslerine yer verilmesi öğrenciye sadece öğrendiği yabancı dilin dilsel boyutu ile yardımcı olmakla kalmamakta, onun kültürel ve kişilik yönünden gelişimine de katkıda bulunmaktadır.

Yabancı Dil Öğretimi ve Edebiyat

Yabancı dil izlencelerinde edebiyatın önemi, şu soruların yanıtlarından hareketle bulunmaya çalışılmaktadır: Yabancı dil izlencelerinde niçin edebiyat? Söz konusu izlencelerde öğretmen ve öğrencilerin edebi metinlerden beklentileri nelerdir? Edebiyatın yeri nedir? Edebiyatın işlevi nedir? (Peytard & arkadaşları (1982:7; Cicurel, 1991:33). Dili öğrenmek ile edebiyatı öğrenmek ne ölçüde birbirinden ayrılabilir? Dillerin öğretimi ile edebiyat arasındaki bağıntı hiçbir zaman yok sayılmamıştır. Aynı bağıntı yabancı dillerin öğretimi ile edebiyat öğretimi arasında da söz konusudur. Yabancı dillerin öğretiminde edebiyat öğretimi önemli bir yere sahiptir (Glaap, 1978:84-95).

Bazı yöntemler, yabancı dil öğretiminde edebi metinlerden yararlanma konusunda farklı bir yaklaşım benimserler. Yabancı dil sınıfında reklam, karikatür, makale gibi otantik belgelerin kullanımını öne çıkarırlar. Ancak, eğitimciler edebi metinleri de otantik belgeler gibi kullanmakta ve aynı bağlamda ele almaktalar. “Yabancı dil öğretiminde edebi metinlerin kullanımına karşı olursa bile öğretimin bütünlüğü içerisinde edebi metinlerin yerine hangi ölçütlere göre ne tür metinlerin konulacağı sorun olacaktır.” (Rück, 1991:45). Louis (1996:63-72) yaptığı çalışmada Fransızca yabancı dil öğretiminde edebi metinlerin okunmasını bir

zorunluluk olarak değerlendirmekte ve son yıllarda yapılan araştırma sonuçlarının bu yönde olduğunu belirtmektedir.

Yabancı dil öğretimi izlencelerinde edebiyat öğretimi ya da edebi metinlere yer verilmesi bir zorunluluktan öte bir tercih gibi gözükse de eğitsel açıdan, edebi metinlerin yabancı dil öğretimindeki önemi yadsınamaz. Bu nedendir ki yabancı dil öğretimindeki birçok yaklaşım, öğretimi destek kaynakları olarak edebi metinlere yer vermektedir. Çoğu metot yazarları edebi metinlerin önemini yok saymamaktadırlar. Edebi metinlerin statüsü ve yeri dönemlere göre değişmektedir. Geleneksel yaklaşıma göre yabancı dil sınıfında edebiyat hem incelenen nesne hem de hedef konumunda iken, işitsel-görsel ve iletişimsel yaklaşım gibi yöntemler edebi olmayan metinlerin eğitsel açıdan incelenmesini daha çok benimsemiştir. (Cicurel, 1991:33). Bununla birlikte günümüzde edebi metinlere doğru yeniden bir yönelim söz konusudur. Yabancı dil öğretiminde en son yöntem olan Ortak Eylem Odaklı (Perspekifif co-actionnel) Yaklaşıma göre hazırlanan metot kitaplarında otantik metinler bağlamında edebi metinler de yer almaktadır. Başlangıç düzeyinde genelde edebi metinlere pek yer vermemekle birlikte, zaman zaman farklı yayın evlerince hazırlanan yeni metot kitaplarının A2 düzeyindeki kitaplarda da edebi metinlere rastlanmaktadır. B1 düzeyinden sonra ise edebi metinlere çeşitli beceri ve etkinlikler kapsamında sıkça yer verilmektedir. Örneğin son yönteme göre 2006 da Didier yayın evince hazırlanan Connexions Fransızca metot kitabının 1. düzey (A1-A2) kitabında birkaç tane, 3. düzey (niveau B1-B2) kitabında ise çok sayıda edebi metin bulunmaktadır.

Dil-Edebiyat Bağıntısı

Dil öğretimi ile edebiyat öğretimi arasında sıkı bağıntı söz konusudur, bu nedenle ikisinin öğretimi bir bütün olarak ele alınıp değerlendirilmesinde yarar bulunmaktadır. “Her edebiyat belli bir dil kullanımındır” (Chassang & Senninger, 1992:177). Baird’a göre (1969:283) edebiyat, “dilin uygun bir biçimde bağlam çerçevesinde kullanılmasıdır.” Edebiyatı edebiyat yapan metinlerin yan yana konulması değil, insanın kendisi ve dünya ile olan ilişkilerini dilin farklı olanaklarıyla ortaya koymasıyla ilintilidir (Legros, 1995:83). Dil ve edebiyat arasındaki sıkı ilişkiye değinen Bullough (1955:115; aktaran Özünlü, 1983:182-183), edebiyat öğretmenlerini bir bakıma, dil öğretmenleri, dil öğretmenlerini de edebiyat öğretmenleri olarak tanımlamakta ve yabancı dil öğretimindeki ilk basamaklarda bile basitleştirilmiş edebi metinlerin kullanılabileceğini savunmaktadır.

Papo & Bourgain’e göre (1989:8), dil sınıflarında edebiyat yer almalıdır. Çünkü edebi metin, dilin en doğru ve zengin bir biçimde işlendiği, işlev ve yapılarının en kesin bir şekilde ortaya konulduğu bir dil laboratuvarıdır. Yabancı dil sınıfında edebiyat, artık bir kültürel tamamlayıcı olarak değil, dil öğretiminin önemli bir ögesi olarak değerlendirilmektedir. Edebi metinlerin yabancı dil öğretiminde yer alması konusundaki bu yeni yaklaşım, edebi metnin sadece okuma becerilerinin geliştirilmesiyle sınırlı tutulmayıp öğrenilen yabancı dilde yazma ve konuşma becerilerinin geliştirilmesinde de araç olarak kullanılmasını öngörmektedir. Önemli olan, her beceri için edebi metnin eğitsel bir yöntem izleyerek sınıfta nasıl kullanılacağıın iyi planlanmasıdır. Yazma becerileri açısından kompozisyon boyutu, çeşitli tümce yapıları ve sözcüklerin anlam alanları üzerine edebi metinlerle çalışmalar yapılabilirdiği gibi, bağlama göre

metni anlamlandırma bir başka deyişle metin okuma becerileri çerçevesinde irdelenebilirler. Ayrıca, zaman zaman öğrencilerden öykü okumaları istenebilir. Okunan bu öyküler aynı zamanda öğrencilerin ifade becerilerini geliştirmelerine katkıda bulunmaktadır. Drama metinlerinin öğrenimi de öğrencilerin sözlü iletişim becerilerinin gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Şiir metnindeki sözcüklerin yoğun ses ahengi, öğrencilerin dil-kulak alışkanlığı ve erek dilde sesletim becerilerinin gelişmesine katkıda bulunmaktadır.

Sözcük

Edebi metinlerin gösterge bilim bağlamında irdelenmesi, dilbilimsel çerçevenin dışında bir para lüingistik boyutu da içermektedir. “Yazılı belgeler arasında edebi metinler, farklı düzeylerde birçok gösterge kaynağı olarak değerlendirilmektedir: göstergelere farklı anlamlar ve yorumlar yüklenmektedir. Edebi metinlerdeki öğeyi alıcı, güçlü bir yoğunluk ağı içerisinde ve farklı öğeler arasındaki birçok bağıntı oyununda ele almaktadır.” (Peytard, 1982:115). Özellikle bağlama göre değerlendirme, yan ve çağrışımsal anlamlara göndermeler yapma önemli yer tutmaktadır. Edebi bir metnin iç yapısında, dilbilimsel bir gösterge kullanmalık metindeki gibi birebir bir anlamsal yapı içerisinde kurgulanmayıp, sözlü (verbal) ve (non-verbal) sözsüz anlatımın, metin içi öğeler arasındaki ilişkilerin ve metinler arası boyutun da dikkate alınmasıyla gerçekleşmektedir. Edebi metinlerde sözlü anlatım, dilbilimsel boyutta sözcük ve tümce üzerine odaklanırken, sözsüz anlatım dekor, kişilerin jest, mimik ve davranışları üzerinde yoğunlaşmaktadır (Peytard, 1982:116-144). Yabancı dil öğretiminde edebiyata yer verilmesi sayesinde öğrenciler, sözcüklerin anlam alanlarını çoklu okuma kapsamında daha geniş bir perspektifte öğrenme olanağı bulmaktadırlar.

Kültürel Kazanım

Edebiyat dersleri, sadece edebiyat tarihini öğretme ile sınırlı düşünülmemeli, aynı zamanda Fransız uygarlığı ve kültürünü de içermektedir. “Yazınsal her metin, simgelediği toplumun ekinsel özelliklerini taşıyarak o toplumun yaşam deneyimlerini yansıttığına göre, bu metinleri okuyan öğrenciler o toplumun ekinini ve yaşam görüşlerini de öğrenirler.” (Huneus, 1955:3; alıntıl原因 Özünlü, 1983:184). Yabancı dil sınıfında edebi metinler kültürel iletişimin artmasına da yardımcı olmaktadır. Daha pragmatik bir bakış açısı ile erek dilin kültüründen yoksun kalınarak dili sadece iletişim aracı olmasını ön plana çıkartan bir yaklaşım, öğrencilerin öğrendikleri yabancı dildeki gelişimini hem kültürel yeterlik hem de edebi okuma becerisinin gelişimi açısından olumsuz etkilemektedir (Barjolle, 2002:43; Sorin, 2002:46, Özünlü, 1983:184). Çağdaş eğitimde öğrencilerin öğrenim gördükleri alanın yanında kültürel yanlarının da gelişimine büyük önem verilmektedir.

Okuma Becerisi

Edebi metinler yabancı dil sınıfında öğrencilerin özellikle okuma becerilerinin gelişmesinde önemli yer tutmaktadır. Etkinlikler sadece işlevleri açısından farklı tür metinlerin yapılarını öğretmekle sınırlı kalmamalı, kullanmalık metinlerin yanında sanatlı metinlerin, yapısal ve anlamsal açıdan kompozisyonlarının incelenmesini de içermelidir. “Üniversitede

Fransızca yabancı dil sınıfında okuma derslerinin dilbilgisi, fiil çekimi, basit yazma etkinlikleriyle yetinilerek sürdürülmesi üzüntü verici” (Lequeux, 2002:3) dir. Bu bağlamda öğrenciler, okudukları yapıtların sözcüklerini, dilini ve ifade şeklini örnek alarak kendilerini geliştirebileceklerdir (Massart, 1996:44). Ayrıca yazı şekilleri, kurmaca şekilleri, edebi türler, edebi tonlar, edebi öğeleri (Poslaniec & Houyel, 2000:287-288) öğrenme olanağı bulacaklardır.

Avrupa Konseyi Ortak Dil Kriterlerinde dil yeterlilik seviyeleri tanımları yapılırken okuma becerisi kapsamında şöyle denilmektedir: “**B2** düzeyi; ... Çağdaş edebi düzyazıyı anlayabilme. **C1** düzeyi; Üslup farklılıklarını da ayırt ederek uzun ve karmaşık, somut ya da edebi metinleri okuyabilme... , **C2** düzeyi; Kullanma kılavuzları, uzmanlık alanına yönelik makaleler ve edebî eserler gibi soyut, yapısal ve dilbilgisi açısından karmaşık hemen hemen tüm metin türlerini kolaylıkla okuyabilme ve anlayabilme.” DELF ve DALF sınavlarında dil yeterlilikleri sevipleri belirlenirken edebi metinleri ve yapıtları anlayabilme becerileri de ölçülmektedir.

Yazma Becerisi (Yaratıcılık Boyutu)

Edebi metinler, öğrencilerin öğrenilen erek dildeki metinlerin anlatsal yapılarını kavramalarına ve paralelinde yeni metinler üretmelerine katkıda bulunmaktadır. “Edebi metinler hem bir okuma hem de yazma sanatını içermektedirler.” (Papo & Bourgain,1989:29). Öğrencilerin yabancı dilin yapısını çözümlenmede olduğu kadar, yabancı dilde duygu ve düşüncelerini ifade edebilme becerilerinin gelişiminde de edebi metinler önemli işleve sahiptir. “Özellikle yazma becerilerinin geliştirilmesinde dilin zengin anlamlı kullanımı bağlamında edebi metin her türlü araçtan daha etkilidir.” (<http://www.education.gouv.fr.bo/2002/hsl/htm>). Edebi metinler öğrencilerin düşünme ve kurgulama gücünü artırmaktadır. “Öğrenci belirli bir düzeye geldikten sonra, genellikle, yazılı anlatım büyük ölçüde yazın çalışmalarının güdümünde gerçekleşir.” (Doğuman, 1983:209). Yabancı dil öğrenirken öğrencilere, kullanılan yöntemleri ve bakış açılarını çoğaltan, eleştirel bir okuma ve yazma becerisi kazandırma, Fransızca öğretimi hedefleri arasında yer almaktadır (Barjolle, 2002:48).

Avrupa Konseyi Ortak Dil Kriterlerinde dil yeterlilik seviyeleri tanımları yapılırken yazma becerisi kapsamında şöyle denilmektedir: C2 düzeyi; “Uygun bir üslup açık, akıcı metinler yazabilirim... Meslekî ya da edebî eser özetleri ve eleştirileri yazabilirim. Öğrencilerin yazacakları yazılarda benimseyecekleri bakış açısının gelişiminde okudukları edebi metinler önemli destek niteliğindedir.” Sonuçta okuma becerisinde olduğu gibi, yazma becerisi kapsamında da yeterlilik seviyeleri tespit edilirken DELF ve DALF sınavlarında edebiyatla ilgili etkinliğe yer verilmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Fransızca öğretmenliği izlencelerinde hiç kuşkusuz öncelik dört temel becerinin geliştirilmesi doğrultusunda dilin dilbilimsel ve iletişimsel açıdan öğretimine verilmelidir. Ancak, yabancı dil öğretmeni yetiştirirken tek hedef, geleceğin öğretmen adaylarını sadece o dili iyi öğrenen ve öğreten bireyler olarak yetiştirmek olmayıp, aynı zamanda kendisi ve yetiştireceği öğrenciler aracılığıyla ülkesinin ve ulusunun geleceği açısından iyi yetişmiş

yurttaşlardan oluşmuş çağdaş bir topluma ulaşmak olmalıdır. Söz konusu izlencelerde edebiyat dersleri, hem yabancı dil öğretimindeki başarıyı artırmaya ve hem de öğretmen adaylarının kültürel yönden yetiştirmelerine katkıda bulunmaktadır.

Günümüzde birçok gazete ve dergi metnlerinin yanında internet üzerinden erişilen çeşitli metinler de yabancı dil öğretiminde önemli yer kapsamaktadır. Ancak bütün bu zengin kaynaklara karşın edebi metinler hala yabancı dil öğretimindeki yerini korumaktadırlar. Konuşma becerileri çerçevesinde nasıl kişiler arasındaki diyaloglar, skeçler, drama ve sunular, görsel öğeler önemli ise, okuma ve yazılı anlatım becerilerinin, eleştirel bakış açıları ve estetik yanlarının geliştirilmesi için de edebi metinler o denli önemlidir. Konuşma dili açısından pek yer verilmeyen edebiyat, yazı dili açısından vazgeçilmez bir kaynak konumundadır. Sonuçta edebiyat ve edebi metinler yabancı dil öğretiminde eğitsel destek araçlarıdır.

DELTA ve DALF sınavlarında genellikle edebiyat ve sosyal bilim alanından metinlere yer verilmektedir. Yabancı dil öğrenen öğrencilerin bu sınavlarda başarılı olması için edebiyat ve edebi metinleri tanımaya gereksinimleri vardır.

2006'da uygulamaya konan izlencenin edebiyat dersleri bağlamında yetersiz kaldığı görülmektedir. Bulgular, 2006 yılı Fransızca öğretmenliği izlencesinin edebiyat dersleri açısından, yeni bir düzenlemeye gidilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Her yarıyıl farklı bir edebiyat türüne yer vermesi ve bu derslerin kuramdan öte öğretime yönelik olması özellikleri ile edebiyat içerikli dersler açısından en iyi yapılanmayı 1998 izlencesi içermektedir. Bununla birlikte bir önceki izlencedeki *Fransız Edebiyatına Giriş* dersin isminin 2006 izlencesinde *Fransız Edebiyatı* olarak tanımlanması, *Öykü İnceleme ve Öğretimi* ile *Roman İnceleme ve Öğretimi* dersinin *Roman-Öykü Çözümlemesi* adı altında birleştirilerek okutulması, kurmaca dışınca bilgilendirici edebi türler üzerine de bir derse yer verilmesi olumlu bir yaklaşımdır.

Açıklamaya çalıştığımız bilgi ve bulgular doğrultusunda şu önerilerde bulunulabilir;

i. 2006 izlencesinde genel kültüre ayrılan payın çok fazla olduğu, buna karşın alan dersleri kapsamında edebiyata ayrılan oranın azaltıldığı görülmektedir. Oranlama %60 alan adı altında alan bilgisi, alan öğretimi ve edebiyat derslerine, %20 öğretmenlik meslek bilgisine, %20 genel kültür derslerine ayrılması başarılı yabancı dil öğretimi hedefine ulaşmak için daha uygun bulunmaktadır.

ii. İzlencede edebiyat derslerine ayrılan oranın %10 civarında olması daha yararlı bulunmaktadır. Bu da izlencedeki 58 dersten 6 sının edebiyata ayrılmasını gerektirmektedir.

iii. 2006'daki izlencede, bir önceki izlenceye göre edebiyata ayrılan oran azaltılmıştır. Drama ve şiir türüne yer verilmemiştir. Dolayısıyla 7. yarıyıldaki *Etkili İletişim* dersi genel kültür dersi kapsamından çıkartılarak alan kapsamına alınmalıdır. Bu alan derslerinden de 1 tanesinin edebiyata (*Şiir Dili ve Öğretimi*) ayrılması yararlı görülmektedir. Aynı şekilde 4. sınıf 8.y.yılda alana 2, genel kültüre 2, meslek bilgisine ise 3 ders ayrılmıştır. Bu yarıyıldaki *Seçmeli genel kültür ve Özel Öğretim* meslek bilgisi derslerinin yerlerine alan dersi konulması ve bunlardan bir tanesinin edebiyata (*Drama Çözümlemesi ve Öğretimi*) ayrılması yabancı dil öğretimindeki kaliteyi artırmak açısından daha yararlı olur kanısındayız.

iv. 2006 izlencesindeki *Deneme-Eleştiri Çözümlemesi* dersinin *Bilgilendirici (Kurmaca olmayan) Edebi Türlerin Çözümlemesi ve Öğretimi* şeklinde değiştirilmesi ve kurmaca olmayan bütün edebi türleri kapsamı daha uygun görülmektedir.

v. Fransızca öğretmenliği izlencesinde tablo 6'daki gibi 2. sınıfta *Fransız Edebiyatı*'nın tanıtılması, 3. sınıftan itibaren de her yarıyıl farklı edebi türde bir derse yer verilmesi önerilmektedir.

Tablo 6: Fransızca Öğretmenliği İzlencesinde Uygulanmakta Olan ve Önerilen Edebiyat Dersleri

Yarıyıl	2006 Fransızca Öğretmenliği İzlencesinde yer alan Edebiyat drs.	Önerilen Edebiyat Dersleri
1. Y. Yıl	-	-
2. Y. Yıl	-	-
3. Y. Yıl	Fransız Edebiyatı I	Fransız Edebiyatı I
4. Y. Yıl	Fransız Edebiyatı II	Fransız Edebiyatı II
5. Y. Yıl	Deneme-Eleştiri Çözümlemesi	Bilgilendirici Edebi Türlerin Çözümlemesi ve Öğr.
6. Y. Yıl	Roman-Öykü Çözümlemesi	Roman-Öykü Çözümlemesi ve Öğretimi
7. Y. Yıl	-	Şiir Dili ve Öğretimi
8. Y. Yıl	-	Drama Çözümlemesi ve Öğretimi

vi. Edebiyat derslerinin, sadece edebiyat bilgisi, edebi metinlerin çözümü şeklinde olmayıp, aynı zamanda edebi metinlerin yabancı dil öğretiminde nasıl kullanılacağına öğretimi ve öğrencilerin yaratıcılıklarının geliştirilmesi etkinliklerini de kapsayacak şekilde tanımlanması gerekmektedir. Bu tür bir yapılandırma öğrencilerin aktif ve üretken olmalarını hedefleyen yeni işlevsel yabancı dil öğretimi yaklaşımı ile de örtüşecektir.

KAYNAKÇA

- Adam, J.-M. (1991). *Langue et littérature*, Hachette, Paris.
- Bajomé, D. (1995). *Littérature et enseignement*, Hachette, Paris.
- Baird, A. (1969). *Literature overseas: The question of linguistic competence*, *ELT*, 23 (3).
- Barjolle, M. (2002). *L'attention? Quelles activités en classe?*, *Le Français Aujourd'hui*, 137, 43-48.
- Bally, C. (1952). *Le langage et la vie*, Droz, Genève.
- Besse, H. (1989). *Quelques réflexions sur le texte littéraire et ses pratiques dans l'enseignement du français langue seconde ou langue étrangère*, *Le Trèfle*, Lyon, 9.
- Bilen, M. (1999). *Plandan uygulamaya öğretim*, Anı, Ankara.
- Bullough, G. (1955). *Analytical criticism in literary study*, *ELT*, 9 (4).
- Chassang, A. & Senninger, C. (1991). *La dissertation littéraire générale, littérature et création*, Hachette, Paris.
- Cicurel, F. (19919). *Lectures interactives en langues étrangère*, Hachette, Paris.
- Cyr, P. (1996) *Les stratégies d'apprentissage, didactique des langues étrangères*, CLE, Paris.
- Demir, A. (2005). *Genel eğitim-öğretim dizgemiz içinde yabancı dil öğretiminin sorgulanması*, *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, (29), 128-132.
- Demirel, Ö. (2002). *Planlamadan değerlendirmeye öğretim sanatı*, Pegema, Ankara.
- Doğuman, E. (1983). *Yabancı dil öğretiminde yazılı anlatım*, *Türk Dili*, 379-380, 207-210.

- Glaap, A.R. (1978). L'enseignement de la littérature dans les langues étrangères, *Etudes de Linguistique Appliquée*, Didier, Paris, 31, 84-95.
- Göktürk, A. (1983). Çağdaş bilginin edinilmesinde yabancı dil, *Türk Dili*, 379-380, 102-105
- Houdart-Merot, V. & Verrier, J. (2000). Entretien avec Tzvetan Todorov, *Le Français Aujourd'hui*, 130, 12-16.
- Huneus, D.-F. (1955). The teaching of English literature, *ELT*, 10, (I).
- Legros, G. (1995). Mais pourquoi la littérature?, *Le Français Aujourd'hui*, 110, 82-83.
- Lequeux, J.-C. (2002). La paralittérature: donner le goût de lire aux jeunes élèves, *Français 2000*, 179-180, 3-5.
- Louis, V. (1996). La lecture du texte littéraire dans l'enseignement du FLE, *Français 2000*, 150-151, 63-73.
- Massart, R. (1996). Quel enseignement littéraire à l'école normale?, *Français 2000*, 149-150, 43-50.
- Minder, M. (1996). Didactique fonctionnelle, objectifs, stratégies, évaluations, de boeck, Paris-Bruxelles.
- Özünü, Ü. (1983). Yabancı dil öğretiminde yazınsal metinlerin yeri ve kullanılması, *Türk Dili*, 379-380, 178-190.
- Papo, E. & Bourgain, D. (1989). Littérature et communication en classe de langue, Hatier, Paris.
- Peytard, J. & arkadaşları (1982). Littérature et classe de langue, français langue étrangère, Hatier-Crédif, Paris.
- Poslaniec, C. & Houyel, C. (2000). Activités de lecture, Hachette, Paris.
- Rück, H. (1991). Linguistique textuelle et enseignement du français, traduit par Jean-Paul Colin, Didier, Paris.
- Sorin, N. (2002). La lecture littéraire, une compétence à développer, *La Revue de l'Aqefls*, 23 (2), 33-50.
- Sönmez, V. (2001). Program geliştirme öğretmen elkitabı, Anı, Ankara.
- Yavuz, M. A. (2001). Üniversitelerde yabancı dil öğretim sorunları ve çözüm önerileri, *Ana Dili*, Ankara Üniversitesi Tömer İzmir, 22, 34-39.
- <http://www.education.gouv.fr/bo/2002/hsl/htm>, [25.09.2002].

İlk alındığı tarih: 18.03.2009
Düzeltilme tarihi: 08.11.2009
Onay tarihi: 12.11.2009